

DÜZEY 2 – Sinirlilik – 11-17 Yaş Arası Çocuk*

* Duygulanımda Tepkisellik İndeksi

İsim: ..... Yaş: ..... Cinsiyet: Erkek Kadın

Tarih: .....

Çocuk için yönerge: Henüz tamamladığınız DSM-5 Düzey 1 kesitsel belirti ölçeğinde son 2 hafta boyunca “sinirli hissetmek ya da çabuk kızmak” e/veya “kızgın hissetmek ya da öfkeye kapılmak” ile ilgili hafif ya da daha ağır şiddette rahatsız olduğunuzu belirttiniz. Aşağıdaki sorular bu hisler zellikle **son 7 gün içinde** bu belirtiler nedeni ile ne kadar sıklıkla rahatsız olduğunuzu daha detaylı sorgulamaktadır. **Lütfen her satırda bir kutu işaretleyerek (✓ veya x) her maddeyi yanıtlayınız.**

				Klinisyen için
Son YEDİ (7) GÜNDE diğer yaşlılarınız ile kıyaslandığınızda aşağıdaki durumlar sizin davranış veya hislerinizi ne kadar tanımlar? Lütfen tüm soruları cevaplamaya çalışın.				Madde Puanı
	Doğru değil	Kısmen Doğru	Kesinlikle Doğru	
1. Başkaları tarafından kolayca kızdırılabilirim.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	
2. Sıklıkla öfkeye kapılırım.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	
3. Uzun bir süre sinirli kalırım.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	
4. Zamanın çoğunda sinirliyimdir.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	
5. Sık sık sinirlenirim.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	
6. Kolayca öfkeye kapılırım.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	
7. Genel olarak sinirlilik bana problemler yaratır.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	
Toplam/Kısmi Ham Puan:				
Eşit Dağıtılmış Toplam Ham Puan: (Eğer 1 madde cevapsız bırakılırsa)				

Klinisyenler İçin Yönerge

DSM-5 düzey 2 irritabilite ölçeği 11-17 yaş çocuk formu, irritabilite alanını değerlendiren Affektif Tepkisellik İndeksi'nin (Affective Reactivity Index (ARI)) uyarlanmış versiyonudur. 6-17 yaş çocuklarda geçerliliği onaylanmış olan ARI'nın orjinal versiyonu düzey 2 irritabilite ölçeği ile aynı maddeleri kullanır fakat son 6 aylık zaman dilimini sorgular. 6 aylık zaman aralığını değerlendiren ARI, bir hastayı ilk değerlendirirken kullanmak için uygun olabilir ve ayırıcı tanıda yardımcı olabilir (örn., Yıkıcı duygudurum düzenleme bozukluğu, karşı olma karşıt gelme bozukluğu). DSM 5 alan çalışmalarında güncel durumu (son 7 gün) değerlendirmek için kullanılan ARI'nın uyarlanmış versiyonu tedavi yanıtını değerlendirmek için düzey 2 kesitsel belirti ölçümleri bataryasının bir parçası olmak üzere tasarlanmıştır. Çocuklara yönelik kesitsel belirti ölçümleri her bir çocuk için klinisyen ile olan viziti öncesi çocuğun kendisi tarafından doldurulur. Her bir madde ile çocuktan son 7 gün içerisinde olan irritabilite düzeyini derecelendirmesi istenmektedir. 7 günlük güncel durum zaman aralığı ARI'yı geliştirenlerce geçerlik açısından değerlendirilmemiş; ancak DSM-5 Saha Denemeleri sürecinde Düzey 1 Tarama ölçümleri bağlamında güvenilir bulunmuştur.

Puanlama ve Yorumlama

Ölçekteki her madde 3 puanlı bir skalada değerlendirilir (1=Doğru değil; 2=Kısmen doğru; 3= Kesinlikle doğru). Klinisyenden klinik görüşme boyunca ölçekteki her maddenin puanını gözden geçirmesi ve her maddenin ham puanını "Klinisyen Kullanımı" için verilen bölümde belirtmesi istenir. İlk 6 maddenin ham puanı 0-12 arasında değişen toplam bir ham puanı elde etmek için toplanır. Yüksek puanlar irritabilite şiddetinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Ayrıca, klinisyenden **ortalama toplam puanı** hesaplaması ve kullanması istenir. **Ortalama toplam puan**, toplam puanı 3 puanlı bir ölçeğe düşürür ve böylece klinisyenin çocuğun irritabilite şiddetini, yok (0), hafif-orta (1), orta-ağır (2) olarak değerlendirmesine olanak sağlar. Ortalama toplam puanın kullanımı, DSM-5 Saha Çalışmalarında klinisyenler için güvenilir, kullanımı kolay ve klinik olarak yararlı bulunmuştur. **Ortalama toplam puan**, ham toplam puanı ölçekteki madde sayısına (yani, 6) bölerek hesaplanır.

Not: Ölçekte yer alan ilk 6 maddeden 2 veya daha fazla maddenin cevapsız bırakılması durumunda(diğer bir deyişle toplam öğelerin %25'inden fazlası eksikse) puanlar kullanılmamalıdır. Bu nedenle çocuklar, ölçekteki tüm maddeleri doldurmaya teşvik edilmelidir. ilk 6 maddenin 1'i cevapsız bırakılması durumunda, önce cevaplandırılan maddelerin puanlarını toplayarak kısmi ham puanı elde etmeniz sonra ham puanı eşit olarak dağıtmanız istenir. **Kısmi ham puanı** ölçekteki toplam madde sayısı ile çarpın (yani, 6). Son olarak, eşit olarak dağıtılan toplam ham puanı elde etmek için değeri, cevaplandırılan madde sayısına bölün.

Eşit olarak Dağıtılan Puan = $\frac{\text{Kısmi Ham Puan} \times \text{ARI madde sayısı}}{\text{Cevaplandırılan madde sayısı}}$

Cevaplandırılan madde sayısı

Kullanım Sıklığı

Çocuğun irritabilite şiddetinde zaman içerisinde meydana gelen değişimleri izlemek için ölçek çocuğun belirtilerinin kararlılığına ve tedavi durumuna bağlı olarak, klinik açıdan gerekli görülen düzenli aralıklar ile doldurtulabilir. Belirli bir alandaki süregelen yüksek puanlar, çocuk için daha ileri değerlendirme, tedavi ve izlem gerektirebilecek kadar önemli ve sorunlu alanları gösterebilir. Klinik yargınız kararlarınızda yol gösterici olmalıdır.